

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАЦІЙНИХ І ПРИКЛАДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ

Т. М. Яворська

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

Методичні рекомендації
для проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти
спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа
освітньої програми «Документознавство та інформаційна діяльність»

Вінниця
2026

УДК 02(072)

Б 594

*Затверджено вченою радою
факультету інформаційних і прикладних технологій
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 9 від 18.03.2026)*

Укладач:

Тетяна ЯВОРСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційних систем управління ДонНУ імені Василя Стуса.

Рецензенти:

Ольга АНІСІМОВА, доктор економічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри інформаційних систем управління ДонНУ імені Василя Стуса;

Галина ЛУКАШ, доктор філологічних наук, професор кафедри інформаційних систем управління ДонНУ імені Василя Стуса.

Б 594 Бібліотекознавство: методичні рекомендації для проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа, ОП «Документознавство та інформаційна діяльність» / уклад. Т. М. Яворська. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2026. 24 с.

Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Бібліотекознавство» укладені відповідно до навчальної програми курсу, містять практичні завдання до змістових модулів, перелік питань до підсумкового контролю, список рекомендованих джерел. Видання призначене для супроводу навчальної діяльності здобувачів вищої освіти спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа, допомагає систематизувати знання та покращити ефективність навчання.

УДК 02(072)

© Яворська Т. М., 2026

© ДонНУ імені Василя Стуса, 2026

ЗМІСТ

Вступ	4
Загальні організаційно-методичні рекомендації до вивчення дисципліни	6
Навчальна програма курсу	7
Практичні завдання до змістового модуля 1	9
Практичні завдання до змістового модуля 2	14
Перелік питань до підсумкового контролю	19
Список рекомендованих джерел	21

ВСТУП

Дисципліна «Бібліотекознавство» належить до нормативної частини циклу професійної та практичної підготовки за освітньою програмою «Документознавство та інформаційна діяльність».

Метою вивчення навчальної дисципліни є надання здобувачам вищої освіти необхідних теоретичних знань і практичних навичок щодо теоретико-методологічних, організаційних та історичних засад бібліотекознавства та бібліотечної справи як науки й навчальної дисципліни, з'ясування феномену бібліотеки як соціокультурного явища, ознайомлення з основами організації функціонування бібліотечної справи, розгляд еволюції різних типів і видів бібліотек, особливостей їх функціонування.

За результатами вивчення дисципліни будуть сформовані:

– **компетентності здобувачів вищої освіти:**

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів інформаційної, бібліотечної та архівної справи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов (ІК).

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-1).

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-2).

Знання та розуміння предметної зони та професійної діяльності (ЗК-3).

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК-8).

Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК-13).

Здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, поширення та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах (СК-1).

Здатність упроваджувати інноваційні технології виробництва інформаційних продуктів і послуг, підвищення якості інформаційного обслуговування користувачів інформаційних, бібліотечних та архівних установ (СК-7).

Здатність використовувати і вдосконалювати автоматизовані інформаційно-пошукові системи, організовувати електронні бібліотеки та архіви (СК-11).

– **результати навчання:**

Знати і розуміти наукові засади організації, модернізації та впровадження новітніх технологій в інформаційній, бібліотечній та архівній діяльності (ПРН 1).

Узагальнювати, аналізувати і синтезувати інформацію в діяльності, пов'язаній із її пошуком, накопиченням, зберіганням та використанням (ПРН 5)

Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання професійних завдань (ПРН 11).

Навчальна дисципліна формує міждисциплінарні взаємозв'язки з іншими дисциплінами, зокрема: «Аналітико-синтетична обробка документів», «Інформаційна підтримка електронних бібліотек та архівів», «Управління бібліотечною та архівною діяльністю», «Документознавство», «Електронний документообіг», «Інформаційні системи менеджменту», «Інформаційні технології».

Використання методичних рекомендацій до проведення практичних занять дасть змогу здобувачам вищої освіти краще засвоїти теоретичний матеріал, виробити навички його практичного застосування шляхом виконання здобувачами вищої освіти сформульованих завдань.

Структура методичних рекомендацій є обґрунтованою і забезпечує досягнення основної мети проведення практичних занять – закріплення і додаткове вивчення матеріалу курсу відповідно до тематики, наведеної в тематичному плані, формування навичок практичного застосування теоретичних знань.

Запропоновані практичні заняття охоплюють комплекс завдань, які мають важливе значення для засвоєння тем. Вони дають змогу студентам оволодіти не тільки теоретичною, але й практичною частиною навчальної дисципліни. Виконання практичних завдань дає змогу систематизувати, розширити теоретичні знання та закріпити теоретичний матеріал.

ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни «Бібліотекознавство» відбувається шляхом опанування здобувачами вищої освіти лекційного матеріалу, закріплення теоретичного матеріалу на практичних заняттях та під час самостійної роботи.

На лекційних, практичних заняттях розглядаються найважливіші та найскладніші питання. Решту питань студенти повинні опрацювати самостійно. Відтак вивчення навчальної дисципліни «Бібліотекознавство» потребує певної самостійної роботи здобувачів із метою поглиблення знань щодо бібліотекознавства загалом, специфіки роботи бібліотек тощо. Це передбачає опрацювання лекційного матеріалу та додаткових джерел інформації. Вивчення теоретичних положень навчальної дисципліни потребує закріплення на практиці.

Теоретична частина дисципліни визначається змістом навчальної програми. На практичних заняттях теоретичні знання закріплюються під час обговорення вивченого матеріалу та виконання завдань. Більш повному засвоєнню матеріалу сприяє самостійна робота студентів із вивчення окремих розділів дисципліни та підготовка до практичних занять.

Система контролю якості навчання здобувачів освіти включає поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль проводиться на практичних заняттях для виявлення рівня знань студентів за окремо взятим період часу. Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру для остаточного визначення рівня знань студентів із викладеної дисципліни.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ВСТУП ДО ДИСЦИПЛІНИ «БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО»

Тема 1. Предмет, завдання, сутність вивчення та основні поняття дисципліни «Бібліотекознавство»

«Бібліотекознавство» як навчальна дисципліна: зміст, мета, завдання. Структура і зміст курсу, організація навчального процесу. Визначення базових понять: «бібліотека» «бібліотечна справа», «бібліотекознавство», «користувач».

Тема 2. Основні історичні етапи розвитку бібліотекознавства та бібліотечної справи в Україні та світі

Історія бібліотечної справи світу: бібліотеки Стародавнього світу, епохи середньовіччя та Відродження. Бібліотечна справа країн Європи, Росії та США у XVII ст. Бібліотечна справа світу XIX–XX ст. Бібліотечна справа міжвоєнного періоду (1918–1939). Історія бібліотечної справи періоду Другої світової війни та повоєнний етап розвитку бібліотек. Бібліотечний розвиток другої половини 40-х рр. – кін. 80-х рр. XX ст. Бібліотечна справа на сучасному етапі.

Тема 3. Теоретичні основи бібліотечної діяльності

Бібліотекознавство як суспільна наука документно-комунікаційного циклу. Бібліотека як соціокультурний феномен. Бібліотечно-інформаційна діяльність у документально-комунікаційній підсистемі суспільства.

Тема 4. Організація діяльності бібліотек

Організаційна структура бібліотеки. Організація праці в бібліотеці. Бібліотечні споруди. Приміщення бібліотеки. Організація робочих місць. Нормування праці в бібліотеці. Організація праці читачів.

Тема 5. Організація функціонування бібліотек та бібліотечних систем

Загальна характеристика бібліотечної справи. Бібліотечні мережі та бібліотечні системи. Типи і види бібліотек. Мережі бібліотек та їх системна організація. Бібліотечна система України. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ): структура, склад фондів, основні скарби.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Тема 6. Бібліотечна технологія

Законодавство України про бібліотеки і бібліотечну справу. Державна політика в галузі бібліотечної справи. Бібліотечна технологія, бібліотечні процеси, операції.

Тема 7. Формування і моделювання бібліотечних фондів. Сучасні вимоги до комплектування бібліотечних фондів

Бібліотечні фонди, їх склад. Основні характеристики бібліотечних фондів. Довідково-бібліографічний апарат (ДБА). Формування бібліотечного фонду. Комплектування бібліотечного фонду. Облік бібліотечного фонду, одиниці обліку БФ. Вибуття бібліотечного фонду.

Тема 8. Сучасні методи та форми бібліотечного обслуговування користувачів

Загальне уявлення про бібліотечне обслуговування. Форми та організація бібліотечного обслуговування. Автоматизація процесів обслуговування.

Тема 9. Інформаційні технології в діяльності бібліотечних установ

Автоматизовані бібліотечні інформаційні системи (АБІС), основи проектування та використання. **Електронний каталог** як підсистема (АБІС). Менеджмент електронних ресурсів у бібліотеці. Вебсайт бібліотеки: призначення, вимоги.

Тема 10. Вільний доступ і обмін інформацією як умова міжнародного бібліотечно-інформаційного співробітництва. Роль IFLA, UNESCO та інших міжнародних організацій

Міжнародне бібліотечно-інформаційне співробітництво. Міжнародні бібліотечні організації: Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і закладів (IFLA), Міжнародна асоціація музичних бібліотек, архівів і документаційних центрів (IAML), Міжнародна асоціація бібліотек технічних університетів (IATUL), Міжнародна асоціація шкільних бібліотек (IASL), Міжнародна асоціація юридичних бібліотек (IALL), ЮНЕСКО, Організація Об'єднаних Націй із питань освіти, науки і культури.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1

Змістовий модуль 1 ВСТУП ДО ДИСЦИПЛІНИ «БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО»

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема 1. Предмет, завдання, сутність вивчення та основні поняття дисципліни «Бібліотекознавство»

Мета: закріпити теоретичні знання щодо сутності науки «Бібліотекознавство», особливостей розвитку і функціонування бібліотек у сучасному суспільстві; засвоїти понятійний апарат бібліотекознавства. Шляхом виконання практичної роботи визначати наукові та соціальні функції бібліотекознавства, визначати структуру бібліотекознавства.

Завдання до практичного заняття № 1

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Сутність науки «Бібліотекознавство».
2. Визначення базових понять.
3. Функції бібліотекознавства.
4. Структура бібліотекознавства.

Практичні завдання:

1. Схематично зобразити структуру бібліотекознавства як науки і навчальної дисципліни.
2. На основі лекційного матеріалу охарактеризувати основні функції бібліотеки. Результати оформити у вигляді таблиці:

Функція бібліотеки	Пояснення

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема 2. Основні історичні етапи розвитку бібліотекознавства та бібліотечної справи в Україні та світі

Мета: засвоїти етапи розвитку бібліотекознавства та бібліотечної справи в Україні та світі.

Завдання до практичного заняття № 2

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Історія бібліотечної справи світу: бібліотеки Стародавнього світу, епохи середньовіччя та Відродження.
2. Бібліотечна справа країн Європи, Росії та США у XVII ст.
3. Бібліотечна справа світу XIX–XX ст.
4. Бібліотечна справа міжвоєнного періоду (1918–1939).
5. Історія бібліотечної справи періоду Другої світової війни та повоєнний етап розвитку бібліотек.
6. Бібліотечний розвиток другої половини 40-х років – кін. 80-х рр. XX ст.
7. Бібліотечна справа на сучасному етапі.

Практичні завдання:

1. На основі лекційного матеріалу скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи в Україні та світу. Обґрунтувати висновки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема 3. Теоретичні основи бібліотечної діяльності

Мета: закріпити теоретичні знання щодо бібліотечно-інформаційної діяльності, бібліотекознавства як науки документно-комунікаційного циклу, що досліджує процеси створення, розповсюдження та використання документів у системі соціальних комунікацій.

Завдання до практичного заняття № 3

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Бібліотечно-інформаційна діяльність у документально-комунікаційній підсистемі суспільства.
2. Бібліотекознавство як наука документно-комунікаційного циклу.
3. Бібліотека як соціокультурний феномен.

Практичні завдання:

1. Визначити трудові функції та відповідні компетентності згідно з Професійним стандартом «Бібліотекар», затвердженим Наказом Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти від 10.03.2025 № 17.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема 4. Організація діяльності бібліотек

Мета: закріпити теоретичні знання щодо організаційної структури бібліотек; організації праці в бібліотеці; організації робочих місць; організації праці читачів.

Завдання до практичного заняття № 4

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Організаційна структура бібліотеки.
2. Організація праці в бібліотеці.
3. Бібліотечні споруди. Приміщення бібліотеки.
4. Організація робочих місць.
5. Нормування праці в бібліотеці.
6. Організація праці читачів.

Практичні завдання:

1. Підготувати структурну характеристику бібліотеки: основні елементи і підсистеми, їх внутрішні і зовнішні функції.
2. На основі лекційного матеріалу охарактеризувати основні функції управлінського апарату бібліотеки. Результати оформити у вигляді таблиці:

Назва функції	Значення

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема 5. Організація функціонування бібліотек та бібліотечних систем

Мета: вивчити особливості бібліотечної системи України, типи і види бібліотек, проаналізувати бібліотечні мережі.

Завдання до практичного заняття № 5

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Основи організації та функціонування бібліотечної системи України.
2. Види бібліотек (за значенням, за змістом бібліотечних фондів, за призначенням).
3. Мережі бібліотек та їх системна організація.
4. Бібліотечна система України.
5. Національні та державні бібліотеки України.
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (НБУВ): структура, склад фондів, основні скарби.

Практичні завдання:

1. Ознайомитись із Законом України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» зі змінами та доповненнями.
2. Класифікація бібліотек за різними ознаками:

Ознака класифікації	Назва першої бібліотеки	Назва другої бібліотеки
Соціальне призначення		
Характер інформаційних потреб		
Галузева приналежність		
Засновники		
Форма власності		
Юридичний статус		
Науковий статус		
Адміністративно-територіальний поділ		
Зона обслуговування		
Зміст документів у фонді		
Форма документів		
Обсяг фонду		
Вік користувачів		
Наявність інклюзивного підходу до обслуговування		
Кількість користувачів		

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2

Змістовий модуль 2 БІБЛІОТЕЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема 6. Бібліотечна технологія

Мета: закріпити теоретичні знання щодо державної політики в галузі бібліотечної справи; визначення суті понять «бібліотечна технологія», «бібліотечні процеси», «бібліотечні операції».

Завдання до практичного заняття № 6

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Законодавство України про бібліотеки і бібліотечну справу.
2. Державна політика в галузі бібліотечної справи.
3. Бібліотечна технологія: суть, задачі, принципи організації.
4. Характеристика бібліотечних технологій.
5. Бібліотечні технологічні процеси, операції

Практичні завдання:

1. Ознайомитися із Законами України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про культуру».
2. На основі лекційного матеріалу заповнити таблицю щодо характеристики технологічних процесів та відповідних технологічних операцій в бібліотеках:

Технологічний процес	Технологічна операція

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема 7. Формування і моделювання бібліотечних фондів. Сучасні вимоги до комплектування бібліотечних фондів

Мета: ознайомитися із теоретичними підходами до формування бібліотечних фондів; закріпити знання щодо складу, основних характеристик бібліотечних фондів.

Завдання до практичного заняття № 7

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Бібліотечні фонди, їх склад. Основні характеристики бібліотечних фондів.
2. Довідково-бібліографічний апарат (ДБА).
3. Формування бібліотечного фонду. Комплектування бібліотечного фонду.
4. Облік бібліотечного фонду, одиниці обліку БФ. Вибуття бібліотечного фонду.

Практичні завдання:

1. Ознайомитись із «Аналізом статистичних показників діяльності публічних бібліотек України...» за попередній рік, представленим на сайті Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого (розділ «Статистична аналітика») <https://profy.nlu.org.ua/articles.php?lng=uk&pg=11903>, проаналізувати таблицю V. Формування і використання бібліотечних фондів.

2. Опрацювати «Інструкцію з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах», затверджену Наказом Міністерства культури і туризму України від 3 квітня 2007 р.

3. Охарактеризувати зазначені у таблиці вимоги до обліку документного фонду бібліотеки.

Вимоги до обліку фонду	Загальна характеристика
1. Повнота і достовірність	
2. Обов'язковість	
3. Точність, ретельність	
4. Документаційне оформлення	
5. Надійність і сумісність	
6. Оперативність і своєчасність	
7. Неперервність	
8. Уніфікація і стабільність облікових одиниць	

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема 8. Сучасні методи та форми бібліотечного обслуговування користувачів.

Мета: сформувати у здобувачів освіти загальне уявлення про бібліотечне обслуговування; форми та організацію бібліотечного обслуговування.

Завдання до практичного заняття № 8

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Теоретичні та законодавчі основи бібліотечного обслуговування.
2. Форми та методи бібліотечного обслуговування в сучасних соціокультурних умовах.
3. Стаціонарне обслуговування читачів на абонементі та в читальному залі. Позастаціонарне обслуговування користувачів.

Практичні завдання:

1. Ознайомитися з «Типовими правилами користування бібліотеками в Україні», затверджені Наказом Міністерства культури і мистецтв України від 19 квітня 2017 р.
2. Описати Правила користування публічною бібліотекою (за вибором студента), прослідкувати та окреслити «шлях користувача» до отримання документа.
3. Опрацювати «Кодекс етики бібліотекаря» (2013), сформулювати на їх основі «10 етичних заповідей бібліотекаря».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема 9. Інформаційні технології в діяльності бібліотечних установ.

Мета: закріпити теоретичні знання з інформаційних технологій, які впроваджуються у діяльність бібліотечних установ; охарактеризувати автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи (АБІС).

Завдання до практичного заняття № 9

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Автоматизовані бібліотечні інформаційні системи (АБІС), основи проектування та використання.
2. Електронний каталог як підсистема (АБІС).
3. Менеджмент електронних ресурсів у бібліотеці.
4. Вебсайт бібліотеки: призначення, вимоги.

Практичні завдання:

1. Охарактеризувати автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи за таблицею:

Назва програми	Розробник	Контакти	Місцевий представник або користувач	Адреса	Функції

2. Проаналізувати основні модулі (АБІС за вибором студента).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема 10. Вільний доступ і обмін інформацією як умова міжнародного бібліотечно-інформаційного співробітництва.

Мета: закріпити теоретичні знання щодо міжнародного бібліотечно-інформаційного співробітництва; визначити роль IFLA, UNESCO та інших міжнародних організацій в розвитку бібліотек та бібліотечної справи світу.

Завдання до практичного заняття № 10

Теоретичні завдання: опитування за матеріалами лекції.

1. Міжнародне бібліотечно-інформаційне співробітництво.
2. Міжнародні бібліотечні організації: Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і закладів (IFLA), ЮНЕСКО, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. Основні напрями та форми міжнародного співробітництва публічних бібліотек України. Культурна політика України як основа державної підтримки міжнародного співробітництва бібліотек. Участь публічних бібліотек України в реалізації міжнародних проєктів.

Практичні завдання:

1. На основі опрацювання наукових публікацій і матеріалів вебсайтів у мережі Інтернет зібрати основні відомості про діяльність провідних міжнародних бібліотечних організацій. Результати подати у вигляді таблиці:

Назва організації	Рік заснування	Керівні органи	Основні напрями діяльності та проєкти	Видання	Участь України у діяльності організації

2. На основі аналізу вебсайта ІФЛА (<https://www.ifla.org/>) охарактеризувати актуальну інформацію щодо діяльності організації.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність вивчення бібліотекознавства, основні поняття.
2. Основні етапи становлення бібліотекознавства як науки.
3. Структура бібліотекознавства як суспільної науки.
4. Бібліотекознавство як наука. Предмет і об'єкт вивчення в бібліотекознавстві.
5. У яких працях і яких авторів уперше застосовується термін «бібліотекознавство»?
6. Методологія бібліотекознавства.
7. Бібліотека як соціокультурний феномен.
8. Бібліотечний соціальний інститут.
9. Історія становлення бібліотечної професії.
10. Українські бібліотекознавці початку ХХ ст., їхня діяльність.
11. Система знань бібліотечного працівника.
12. Психолого-педагогічні аспекти бібліотечної професії.
13. Професійна етика бібліотекаря.
14. Підстави для виникнення бібліотекознавства.
15. Бібліотеки Стародавнього світу: етап організаційно-функціональної диференціації.
16. Бібліотеки Античної Греції.
17. Бібліотеки Стародавнього Риму.
18. Бібліотеки середньовіччя.
19. Бібліотеки за часів Арабського халіфату.
20. Бібліотеки Середньої Азії і Кавказу.
21. Бібліотеки Київської Русі.
22. Монастирські бібліотеки в XIV–XVII ст.
23. Бібліотеки середньовічних університетів.
24. Бібліотеки епохи Відродження.
25. Реформація. Бібліотеки епохи буржуазних революцій та утвердження капіталізму: етап формування основних елементів соціального інституту.
26. Бібліотеки України, Білорусії, Прибалтики в XVI–XVII ст.
27. Сучасний рівень світової бібліотечної діяльності: етап інституалізації.
28. Міжнародне бібліотечно-бібліографічне співробітництво.
29. Типи і види бібліотек.
30. Централізована бібліотечна система як первинний рівень бібліотечних об'єднань.
31. Національні бібліотеки України.
32. Державні бібліотеки України.
33. Мережа бібліотек Міністерства культури України: ознаки, завдання і функції.
34. Мережа бібліотек Національної академії наук України: ознаки, завдання і функції.
35. Мережа науково-технічних бібліотек України: ознаки, завдання і функції.
36. Мережа сільськогосподарських бібліотек України: ознаки, завдання і функції.
37. Мережа медичних бібліотек України: ознаки, завдання і функції.
38. Мережа освітянських бібліотек України: ознаки, завдання і функції.

39. Університетські бібліотеки.
40. Публічні бібліотеки.
41. Організаційна структура бібліотеки.
42. Організація праці в бібліотеці.
43. Бібліотечні споруди. Приміщення бібліотеки.
44. Організація робочих місць.
45. Нормування праці в бібліотеці.
46. Організація праці читачів.
47. Бібліотечна технологія. Суть, задачі, принципи організації.
48. Державне управління бібліотечною справою.
49. Суть, значення, мета, принципи і функції управління бібліотекою.
50. Процес управління в бібліотеці.
51. Методи управління бібліотекою.
52. Планування роботи, облік і звітність бібліотеки.
53. Основні етапи планування роботи у бібліотеці.
54. Нормативні документи у бібліотечній справі.
55. Які види планування застосовуються у бібліотеках?
56. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».
57. Організаційна структура управління бібліотечною справою в Україні.
58. Органи державного управління бібліотечною справою України (державний, галузевий, територіальний рівні).
59. Міжнародні бібліотечні організації як провідні центри міжнародного бібліотечного співробітництва.
60. IFLA як провідний осередок міжнародного бібліотечного співробітництва.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про культуру: Закон України від 14 груд. 2010 р. № 2778-17. *Відом. Верхов. Ради України*. 2011. № 24. Ст. 168; В ред. Закону № 5461-17 від 12.12.2012. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>
3. Професійний стандарт «Бібліотекар»: Наказ Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти від 10.03.2025 р. № 17. URL: <https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/728-bibliotekar.pdf>
4. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1-2003, ІДТ). Чинний від 2006-11-10. Вид офіційне. Київ: Держспоживчстандарт, 2007. 47 с. (Нац. стандарт України).
5. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Уведено вперше; чинний від 2016-07-01. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). З внесеними поправками.
6. ДСТУ 7448:2013. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення: Вид. офіц. Чинний від 2014-07-01. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. III, 41 с. (Інформація та документація) (Національний стандарт України).
7. Про внесення змін до Типових правил користування бібліотеками в Україні: наказ Міністерства культури України від 19.04.2017 № 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0635-17#Text>
8. Стандарти з інформації, бібліотечної і видавничої справи: бібліографічний покажчик / Державна науково-технічна бібліотека України. Київ: ДНТБ, 2019. 15 с. URL: <https://dntb.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%92%D0%A1-2019.pdf>
9. Аксьонова Н. Інформаційно-комунікативна діяльність бібліотек як суб'єкта стратегічних комунікацій у задоволенні суспільно-державних запитів. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Київ, 2019. Вип. 53. С. 172–184.
10. Швецова-Водка Г. Бібліотекознавство в системі наук ноокомунікологічного циклу: термінологічний аспект. *Бібліотечний вісник*. 2019. № 5. С. 3–12.
11. Інструкція з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах: затвердж. наказом М-ва культури і туризму України від 03.04.2007 № 22; зареєстр. в М-ві юстиції України 23.05.2007 за № 530/13797. Бібліотека в правовому полі / Нац. парлам. б-ка України. Київ, 2010. С. 117–128.
12. Збанацька О. М. Історичний ракурс сучасного бібліотекознавства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2025. № 4. С. 6–17.
13. Солоїденко Г. І. Бібліотечні стандарти: нові виклики та українські реалії. Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. Стратегічні завдання розвитку наукових бібліотек» (м. Київ, 3–5 жовтня 2017 р.). URL: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/1134>

Допоміжна література

1. Opirskyi M. Normative Legal Acts as a Source Of Library Science Terminology for Reference Publications. *Library Science. Record Studies. Informology*. 2025. № 3. С. 32–42.

2. Ковальчук Н. В. Концептуальна модель документаційного забезпечення управління бібліотекою в сучасних умовах. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 2. С. 55–62. URL: <https://journals.uran.ua/bdi/article/view/175861/176424>

3. Копанаєва В. О. Концептуальна модель бібліотеки в середовищі цифрової науки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2019. № 4. С. 6–13.

4. Пальчук В. Інформаційно-аналітичні технології бібліотек у розвитку стратегічних комунікацій. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2019. Вип. 53. С. 53–65.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова». URL: <http://www.ukrbook.net>

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні інформаційні ресурси НБУВ. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <http://www.nplu.org>

4. ВГО «Українська бібліотечна асоціація». URL: <https://ula.org.ua/>

ДЛЯ ПОДАТОК

Навчальне видання

Яворська Тетяна Михайлівна

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

Методичні рекомендації
для проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти
спеціальності В13 Бібліотечна, інформаційна та архівна справа
освітньої програми «Документознавство та інформаційна діяльність»

Редактор О. А. Солдатова
Технічний редактор Т. О. Важеніна-Гопрак

Підписано до друку 16.06.2026
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк – цифровий. Умовн. друк. арк. 1,39.
Тираж 30. Зам. 37.

Донецький національний університет імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, 600-річчя, 21
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК № 5945 від 15.01.2018